

RTU studiju kurss "Ievads literatūrzinātnē"**0L000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA0601
Nosaukums	Ievads literatūrzinātnē
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Zanda Gūtmane - Doktors, Profesors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Kursā sniegts priekšstats par literāro procesu, literatūras veidiem un virzieniem, literārā darba uzbūvi, tēliem, kompozīciju u.c. Aplūkoti tropi, izteiksmes līdzekļi, valodas fonētiskā organizācija, kā arī ritms, pantmēri, panta formas, atskaņas u.c. Analizēti liriski, episki un dramaturģiski darbi. Literāri darbi analizēti, izmantojot dažādas literatūrpētniecības metodes – biogrāfisko, socioloģisko, jauno kritiku, salīdzināmo, strukturālismu, poststrukturālismu, psihoanalīzi, eksistenciālismu u.c.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis: Pilnveidot studentu kompetenci literatūrzinātnes jomā, kā arī izmantot literatūrzinātnes terminus studiju procesā. Veidot uz zināšanām bāzētu izpratni par literatūras kā mākslas veida specifiku un daiļdarba mākslinieciskajām īpatnībām.- sniegt zināšanas un veidot izpratni par svarīgākajiem literatūrzinātnes jēdzieniem un kategorijām; literārā darba saturu un formu, kontekstiem un nozīmes veidošanos; Studiju kursa uzdevums: - nostiprināt prasmi analizēt un vērtēt literāro darbu struktūru un kontekstus, intertekstualitāti un izmantot to nozīmes interpretācijā; - pilnveidot studējošo instrumentālās, interpersonālās un sistēmiskās kompetences, patstāvīgi lietojot zināšanas praksē, diskutējot grupā, izvērtējot, salīdzinot un radoši izmantojot apgūtās analītiskās teksta interpretēšanas prasmes, veicot pētniecisku darbību.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Patstāvīgi nostiprina nodarbībās apgūto saturu, analizējot tekstus, nosakot un argumentēti raksturojot tēlus, kompozīciju, mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, pantmēru, atskaņas, panta formas. Veic daiļdarba analīzi, izmantojot kādu no apgūtajām literatūrpētnieciskajām pieejām.
Literatūra	Obligātā/Obligatory: 1.Culler, J. (Jonathan D.) Literatūras teorija : ļoti saistošs ievads. Rīga: ¼ Satori, 2007. 2.Cuddon, J.A. Dictionary of Literary Terms and Literary Theory. Wiley-Blackwell, 2012. 3.Ivbulis V. Ceļā uz literatūras teoriju. No Platona līdz Diltejam. Rīga: Zinātne, 1998. 4.Marcus, L., Mukherjee, A., eds. A Concise Companion to Psychoanalysis, Literature and Culture. London: Wiley-Blackwell, 2014. 5.Mūsdienu literatūras teorijas: monogrāfija. Rīga: LU LFMI, 2013. 6.Poētika tuvplānā: viena dzejoļa analīzes antoloģija. Rīga: LU LFMI, 2017. 7.Valeinis V. Ievads literatūrzinātnē. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007. Papildu/Additional: 1.Cimdiņa, A. Dzīve tekstā: raksti par literatūru. Rīga: Atēna, 2006. 2.Eagleton, T. How to Read Literature. Yale University Press, 2013. 3.Fin de siēcle literārā kultūra Latvijā : apceres par literatūras sociālo vēsturi. Rīga: LU LFMI, 2017. 4.Gundars, L. Dramatika jeb Racionālā poētika: dramaturģijas likumsakarības un amata rīki. Rīga: Biedrība Darbnīcas, 2015. 5.Hiršs, H. Prozas poētika. Rīga: Zinātne, 1989. 6.Kalnačs, B. Baltijas postkoloniālā drāma: modernitāte, koloniālisms un postkoloniālisms latviešu, igauņu un lietuviešu dramaturģijā. Rīga: LU LFMI, 2011. 7.Kursīte J. Dzejas vārdnīca. Rīga: Zinātne, 2002. 8.Kursīte J. Raiņa dzejas poētika. Rīga: Zinātne, 1996. 9.Ķikāns V. Eiropas literārie virzieni Latvijā. Rīga: RaKa, 2005. 10.Smilktīņa, B. Novele. Rīga: Zinātne, 1999. 11.Tabūns, P. Modernisma virzieni latviešu literatūrā. Rīga: Zinātne, 2003. 12.Uz kuriem literatūras teorija? (sast. V. Ivbulis). Rīga: Latvijas Universitāte, 1995. 13.Vērdiņš, K. Bastarda forma : latviešu dzejprozas vēsture, latviešu dzejprozas antoloģija. Rīga, 2011. Citi informācijas avoti/Other sources of information: 1.Biedrības „Ascendum” izdots kultūras un patstāvīgas domas interneta žurnāls www.satori.lv 2.Informatīva un analītisku domu telpa www.kroders.lv 3.Nacionālā enciklopēdija www.enciklopedija.lv 4.Karogs (latviešu literatūras žurnāls, iznācis līdz 2010. gadam) 5.KonTEKSTS (Latvijas Rakstnieku savienības laikraksts, iznāk kopš 2015. gada) 6. Augstskolas abonētās datubāzes
Nepieciešamās priekšzināšanas	Nav nepieciešamas.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs

Literatūrzinātnes izpētes objekts. Literatūrzinātnes apakšnozares: literatūras vēsture; literatūras kritika (akadēmiskā, publicistiskā, mākslinieciskā); literatūras teorija. Literāra darba saturs, forma, ideja, tēma, problēma, motīvs, tendence. Nosacītība literatūrā. Mākslinieciskā nosacītība plašākā un šaurākā nozīmē. Divi mākslinieciskā vispārinājuma tipi. Nosacītības avoti. Nosacīto māksliniecisko formu klasifikācija. Nosacīto un dzīves līdzību formu savstarpējo attieksmju pamattipi. Fantastiskais dzīvē un literatūrā. Mākslinieciskās fantastikas veidi.	4	0	2	0
Literārs tēls. Literāra tēla apjoms, veidi. Tēlu grupējums pēc to vietas un lomas daiļdarbā. Galvenais varonis, centrālie tēli, blakustēli, epizodiskie tēli. Pozitīvie un negatīvie tēli. Cilvēka tēls, ar to saistītie jēdzieni – persona, raksturs, varonis, tips. Tēla individualizācija un tipizācija. Prototips, divi tipizācijas veidi. Autobiogrāfiskums. Nosacīti tēli. Liriskais varonis, liriskas varonis, liriskais subjekts, liriskais “es”. Tēla atklāšanās attieksmēs, tēla mākslinieciskā veidojuma paņēmieni. Literāra darba kompozīcija. Sižets. Sižets.Fabula, situācija, konflikts. Ārējo notikumu un psiholoģizēts sižets. Labi veidota sižeta pazīmes. Sižeta elementi. Peripetija, redardācija. Hronikāli un koncentriski sižeti. Sižetisku darbu sekundārie komponenti (dabas un vides tēlojumi, sadzīves ainu, masu skatu tēlojumi, liriskas, publicistiskas atvērzes, iestarpinātas epizodes). Īpaši kompozīcijas paņēmieni – gredzena jeb ietvara, pretsstatu jeb kontrasta, stāsts stāstā, atkārtojuma	6	10	4	12
Laiks un telpa literatūrā. Laiktelpa jeb hronotops. Telpas un laika modeļējums. Vēstījums. Bezsižetisku darbu (lirisku) kompozīcija. Vēstījuma veidi – reālistiskais, romantiskais, impresionistiskais, ekspresionistiskais, apziņas plūsmas, iekšējais monologs. Vēstījuma formas. Vēstījums trešajā (“viņš”), pirmajā (“es”), otrajā (“tu”) personā. Skata (redzes) punkts un tā maiņa literārā darbā. Vēstītājs, stāstītājs, autora tēls. Vēstījuma sastāvdaļas un galvenie elementi – tēlojums, pārstāsts, atkāpes, dialogi.	4	8	2	10
Daiļdarba valoda. Mākslinieciskās izteiksmes līdzekļi. Fonētiskie līdzekļi. Stila figūras (retoriskās figūras, atkārtojuma figūras, inversija). Tropi literārā tekstā. Reminiscence. Alūzija. Zemteksts. Ritms, pantmērs. Vārsmojuma sistēmas. Metriskā jeb antīkā vārsmojuma sistēma. Sillabiskā vārsmojuma sistēma. Toniskā vārsmojuma sistēma. Sillabotoniskā vārsmojuma sistēma. Pantmērs. Metrs. Trohajs, jambis, daktils, anapests, amfibrahijis. Daļenieks, taktometrs. Panta formas. Stingrās stofiskās formas.	6	10	2	12
Literārā virziena jēdziens. Svarīgākie literārie virzieni Eiropā. Baroka, klasicisma un sentimentālisma raksturojums. Romantisma, reālisma, naturālisma, modernisma, postmodernisma kā kultūras tipa un literatūras virziena iezīmes.	4	8	2	10
Literatūras veidi: proza jeb epika. Žanru sistēma (romāns, garais stāsts, īss stāsts, novele, eseja, tēlojums u. c.) Dramaturģijas īpatnības, žanri (komēdija, traģēdija, traģikomēdija, drāma u. c.) Dzeja jeb lirika.. Dzejprozas jēdziens. Asociatīva stila dzeja.	4	8	2	12
Literatūrpētnieciskās pieejas daiļdarba analizē (kultūrvēsturiskā pieeja; formālisms; psihoanalītiskā pieeja) Strukturālisms; semiotika; poststrukturālisms; postkoloniālisms; ekokritika u. c.	4	8	2	12
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
ZINĀŠANAS: 1. Pārzina literatūrzinātnes terminoloģiju. 2. Demonstrē izpratni par literatūru kā mākslas veidu; orientējas daiļliteratūras valodas, konvenciju, stilu un žanru daudzveidībā. 3. Raksturo konkrēta literārā darba iezīmes literatūras veida, žanra, virziena u. c. aspektos.	Kontroldarbs. Prezentācija. Eksāmens.
PRASMES: 4. Analizē literāros tekstus satura un formas vienībā, izmantojot dažādas literatūrpētnieciskās pieejas. 5. Prot izmantot teorētisko literatūru, atlasot, sistematizējot un izvērtējot svarīgāko informāciju. 6. Prezentē patstāvīgi veikta pētnieciskā darba rezultātus, izmantojot modernās tehnoloģijas.	Kontroldarbs. Prezentācija. Eksāmens.
KOMPETENCES: 7. Sekmīgi iekļaujas diskusijās un grupu darbā, analizējot piedāvātos tekstus un zinātnisko literatūru. 8. Patstāvīgi padziļina savu profesionālo kompetenci, apzinot aktuālās tendences literatūrzinātnē un kulturoloģijā (patstāvīgo darbu izpilde). 9. Kombinējot zināšanas un apgūtās teksta analīzes prasmes, kritiski izvērtē dažādos zinātniskajos avotos piedāvāto daiļdarbu interpretāciju.	Kontroldarbs. Prezentācija. Eksāmens.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Kontroldarbs	20
Prezentācija	20
Eksāmens	60
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	18.0	14.0	0.0		*	